

Ontwerpen met de natuur(kunde)

Kitty Huijbers

Wat er niet is, is nooit gemaakt

Wat er niet is, gebruikt nooit energie

Wat er niet is, kan nooit kapot

Wat er niet is, wordt nooit afval

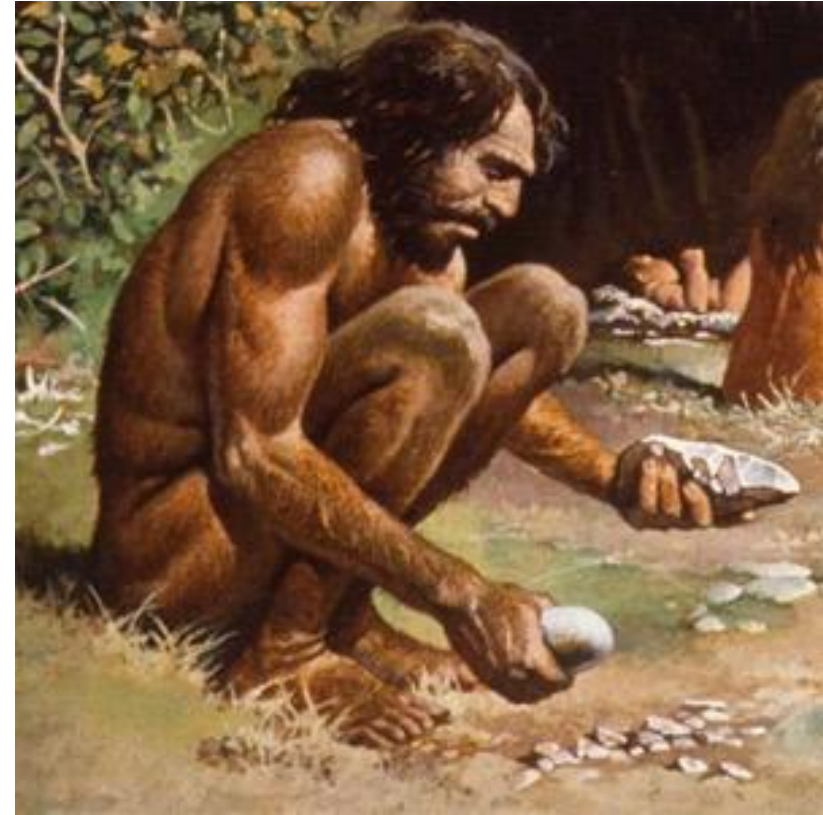

WAAR KOMEN WE **VANDAAN?** VAN GROT TOT KLIMAATMACHINE

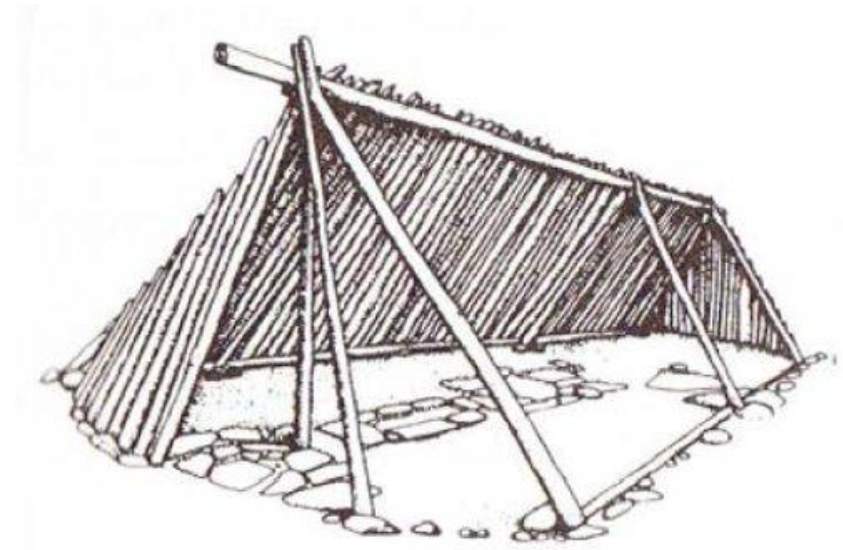
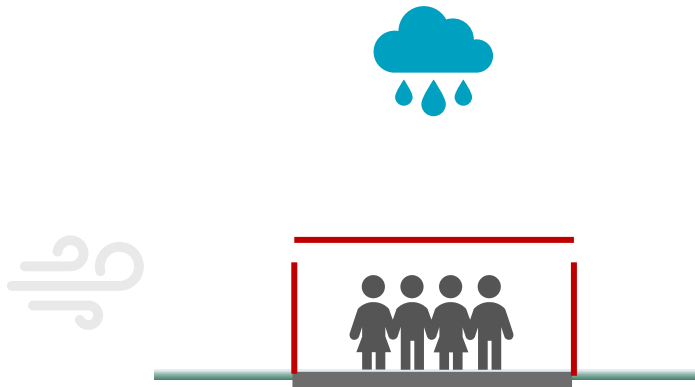
Waarom klimatiseren we?

Omgevingsinvloeden: Neerslag. Wind. Zon

Waarom klimatiseren we?

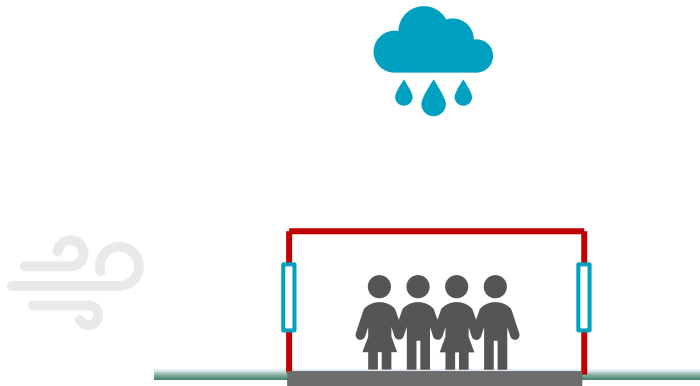
Start mensheid: Beschutting tegen weer en wind.

Primitieve beschutting

Waarom klimatiseren we?

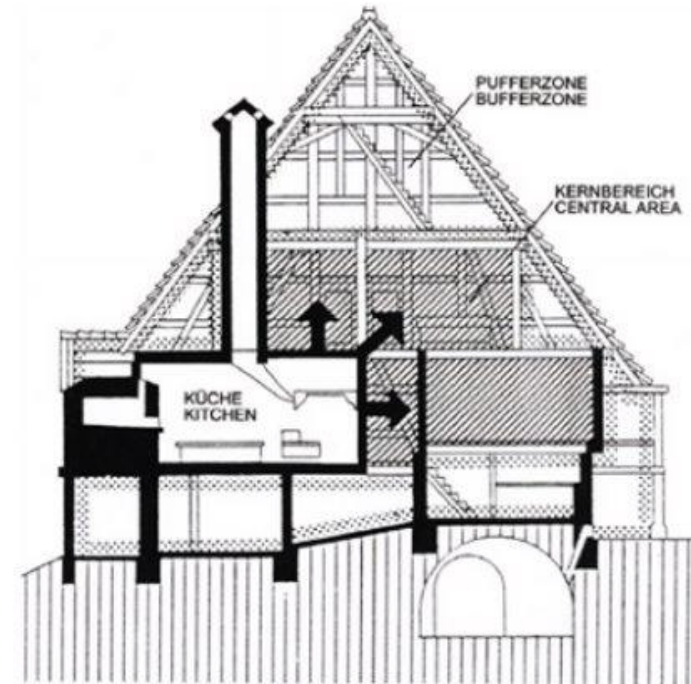
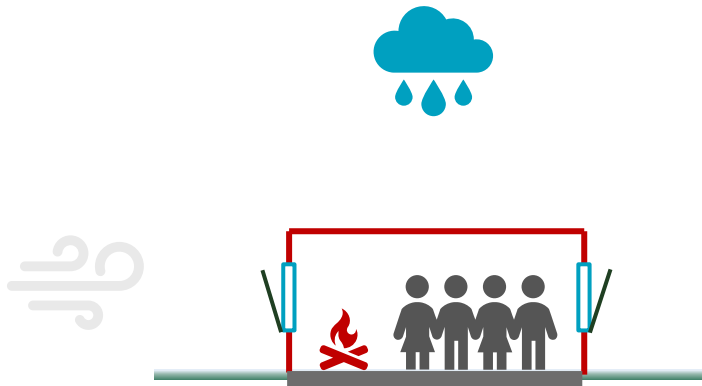
1^e eeuw v. Chr: Licht binnen laten. Openingen afdekken.

Kleine glazen ruitjes om daglichtopening af te dekken

Waarom klimatiseren we?

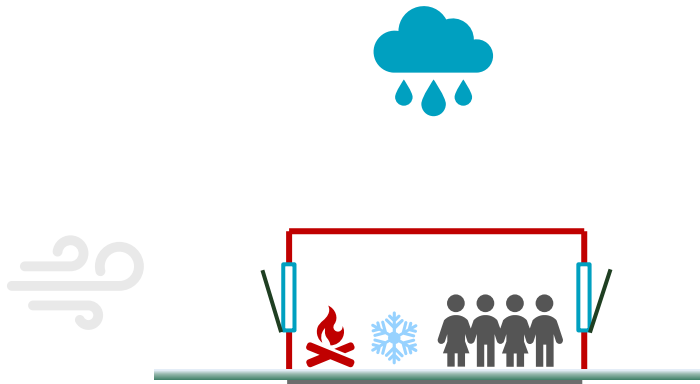
2^e eeuw v. Chr: Verwarming (open vuur).

Keukenhaard op centrale plek in middeleeuwse Europese gebouwen

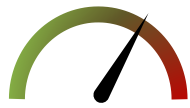
Waarom klimatiseren we?

17^e eeuw: Verkoelen.

Wat doen we nu?

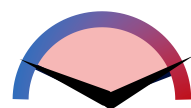
Comfort: Verwarming. Zonwering. Verlichting.

Energie

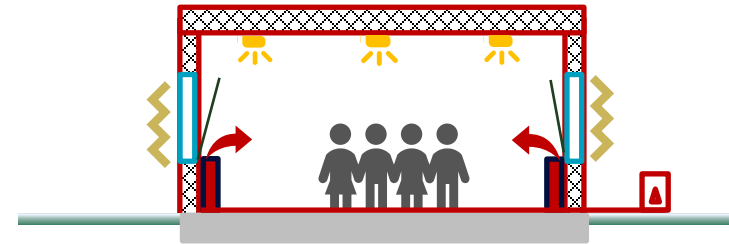

Materiaal

Comfort

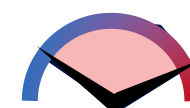
Energiezuinig: Isoleren + kierdichting = te weinig frisse lucht

Energie

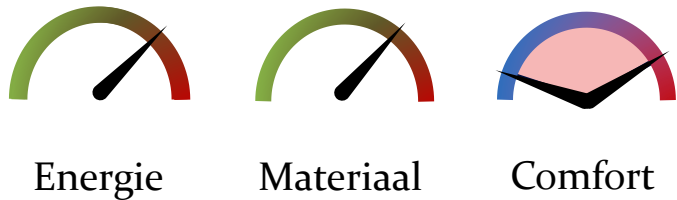
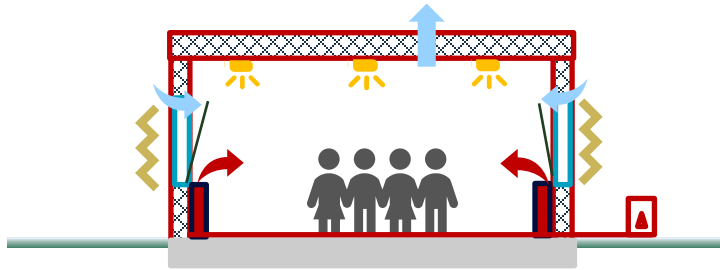
Materiaal

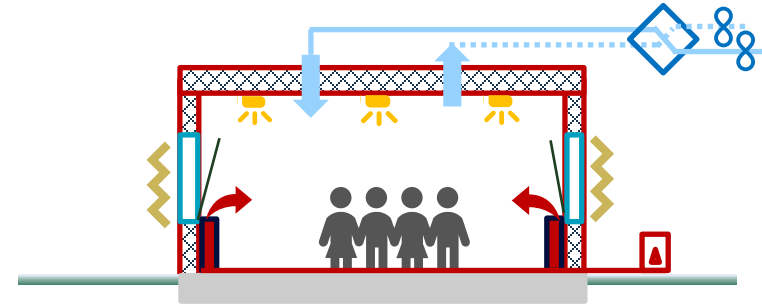
Comfort

Wat doen we nu?

Comfort: Mechanische ventilatie.

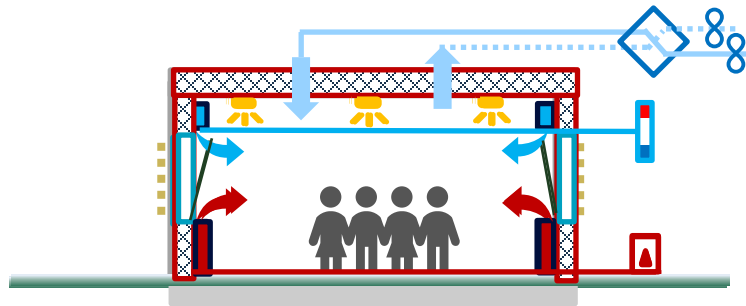

Energiezuinig: Balansventilatie + WTW = te warm

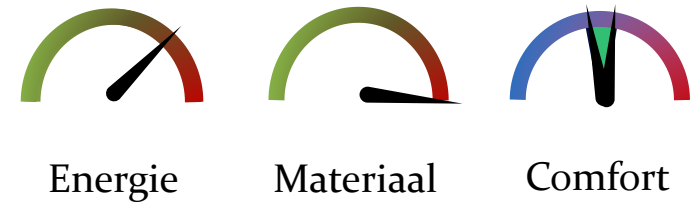
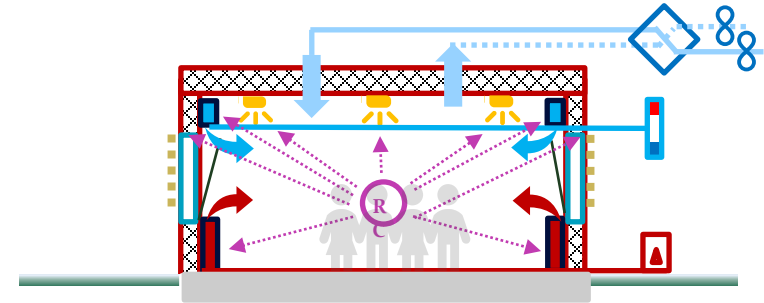

Wat doen we nu?

Comfort: Koeling. Zonwering. Zonwerend glas

Energiezuinig: Heel veel regelingen.

Wat brengt het ons?

Comfort

Verwarming. Zonwering. Verlichting

Energiezuinig

Isoleren + kierdichting = te weinig frisse lucht.

Comfort

Mechanische ventilatie

Energiezuinig

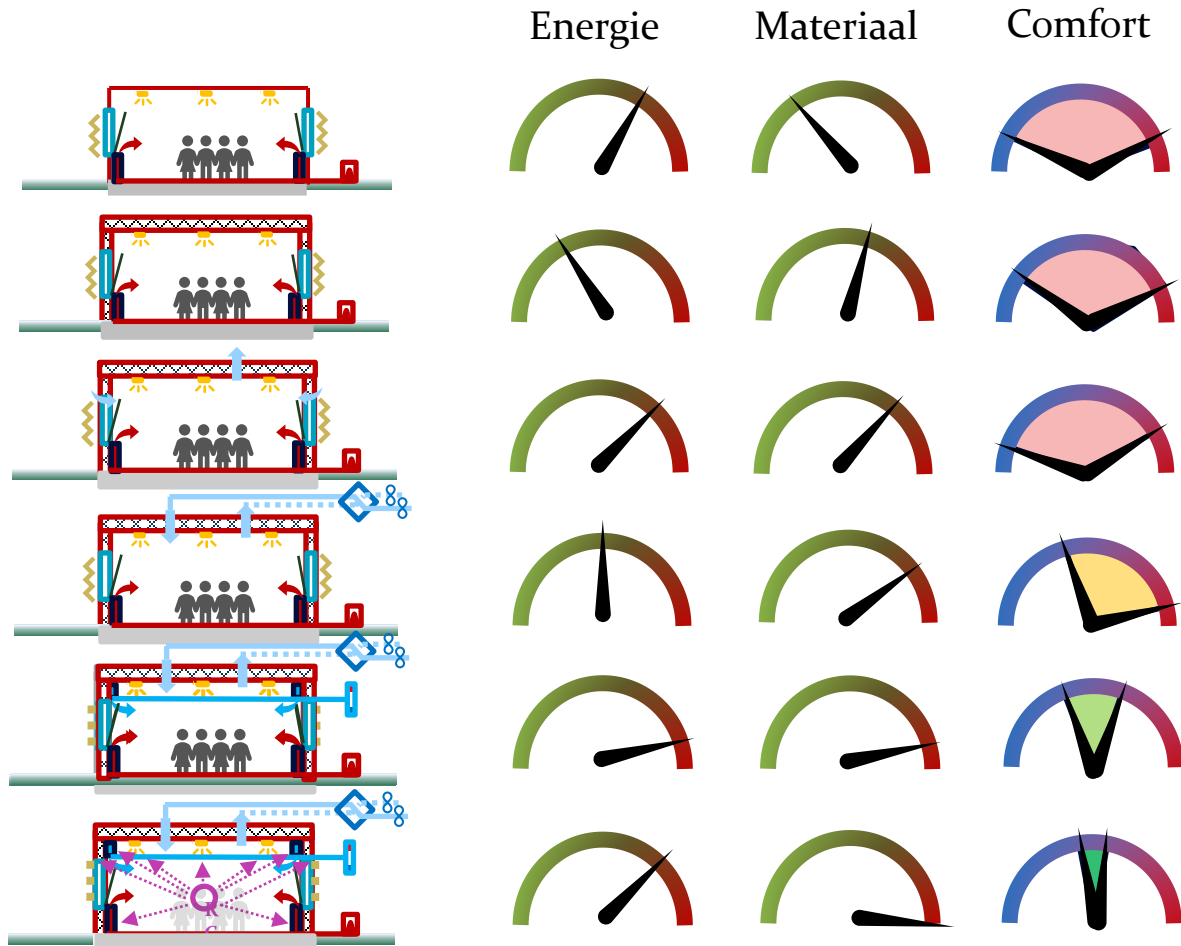
Balansventilatie + WTW = te warm

Comfort

Koeling. Zonwering. Zonwerend glas

Energiezuinig

Heel veel regelingen

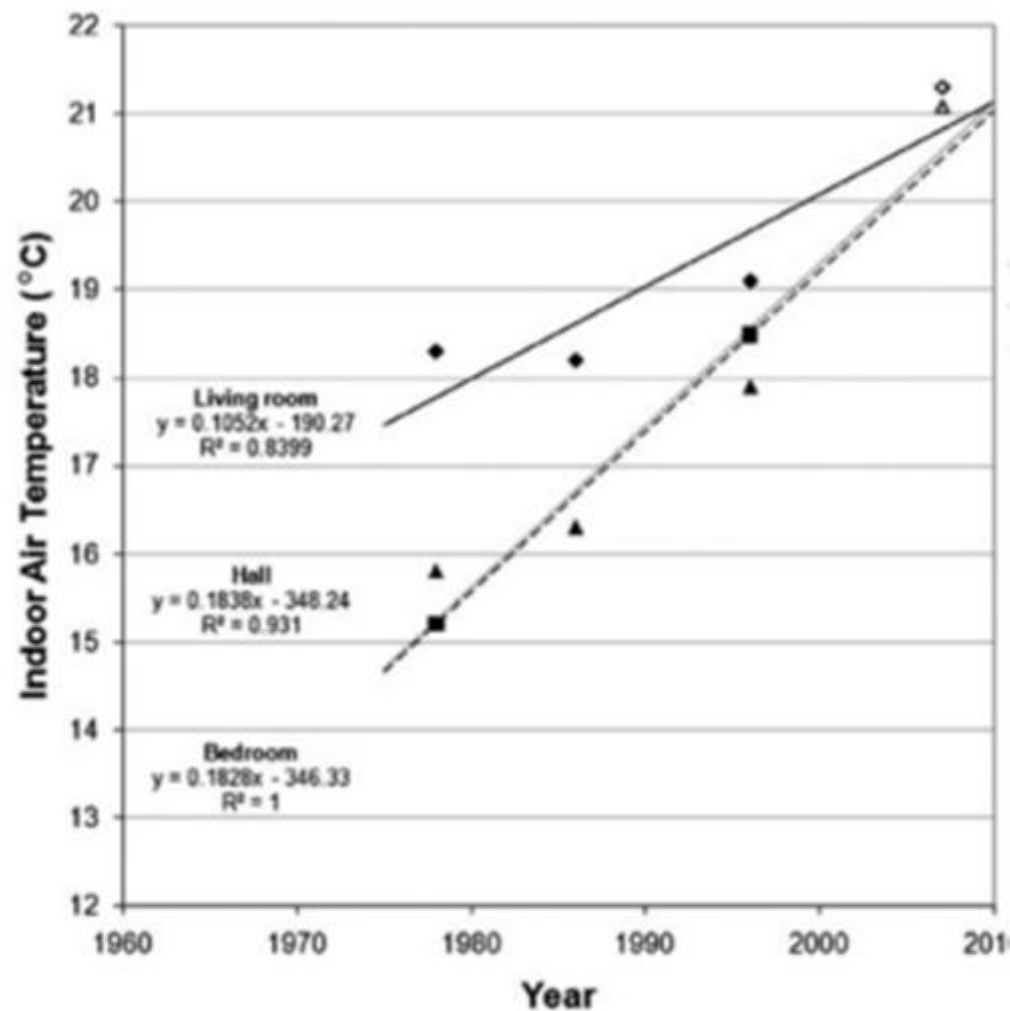

Stabiele binnentemperatuur:

Slechte thermoregulatie

Gevoeliger voor kou/hitte

Europa: verdubbeling airco's
 komende 30 jaar!

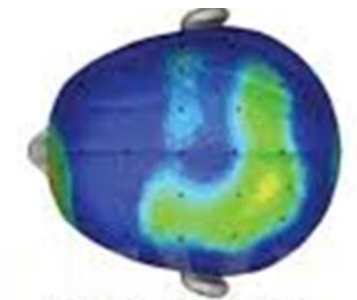
Gezondheid/productiviteit

Huidig inzicht wetenschap

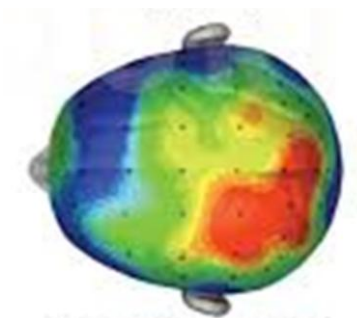
Mensen zijn niet productiever in een statische gecontroleerde omgeving.

Ons lichaam is 300.000 jaar geprogrammeerd op:

- 🌀 **Slapen** als het warm, constant en donker was.
- 🌀 **Leren en alert** zijn als het licht en dynamisch is.

Hersenactiviteit na 20 min stilzitten

Hersenactiviteit na 20 minuten bewegen

Gezondheid/productiviteit

Steeds meer bewijs:
Natuurlijke variatie en ritme

>

Meer verbinding met buiten

>

Hoge kwaliteit

Gezondheid/productiviteit

*Dus niet overal
klimaatklasse A!*

*Gaat verder dan adaptieve
comfortmodellen!*

Wat brengt het ons?

Comfort

Verwarming. Zonwering. Verlichting

Energiezuinig

Isoleren + kierdichting = te weinig frisse lucht.

Comfort

Mechanische ventilatie

Energiezuinig

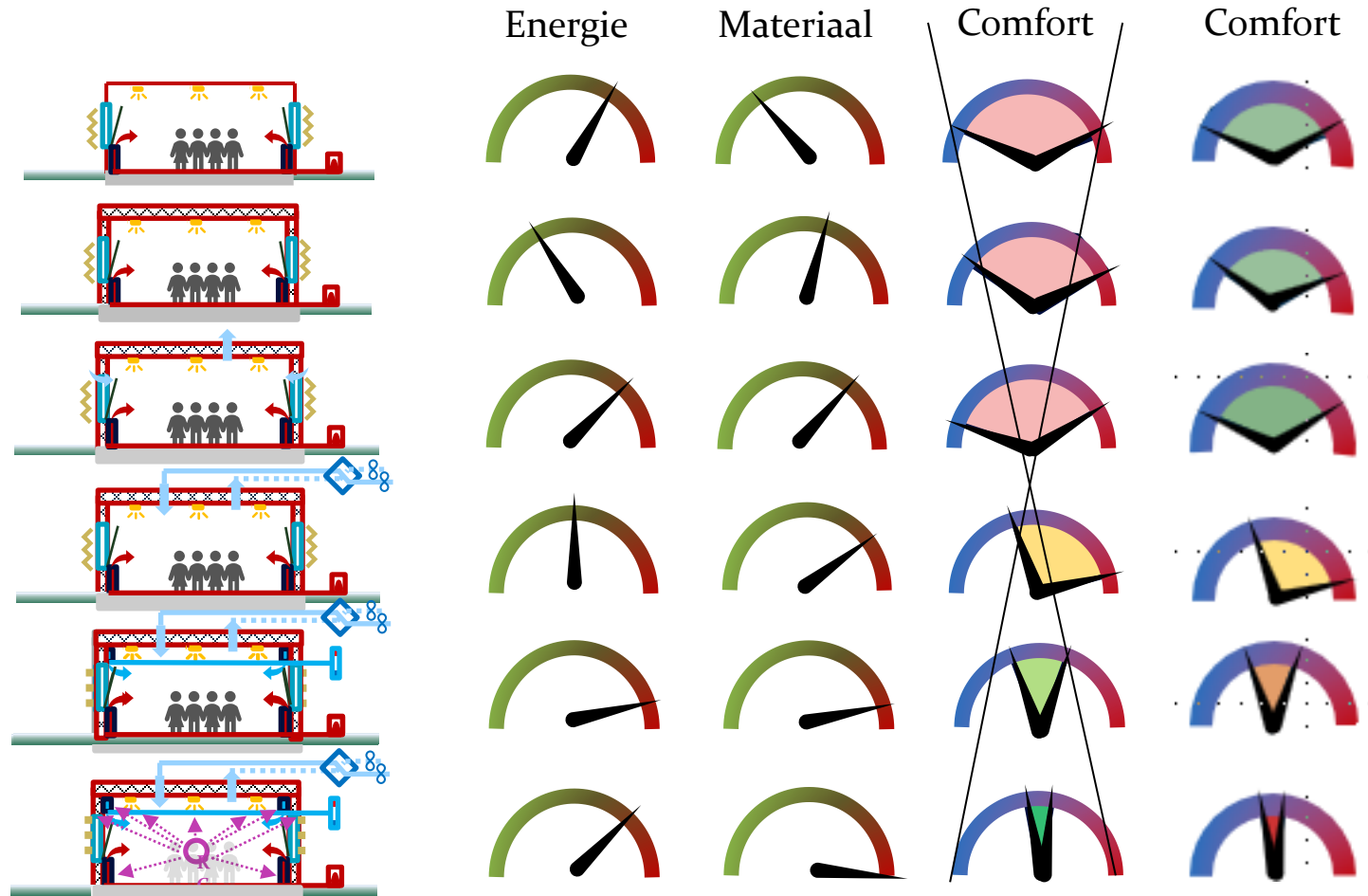
Balansventilatie + WTW = te warm

Comfort

Koeling. Zonwering. Zonwerend glas

Energiezuinig

Heel veel regelingen

Een andere afslag!

Comfort

Verwarming. Zonwering. Verlichting

Energiezuinig

Isoleren + kierdichting = te weinig frisse lucht.

Comfort

Mechanische ventilatie

Energiezuinig

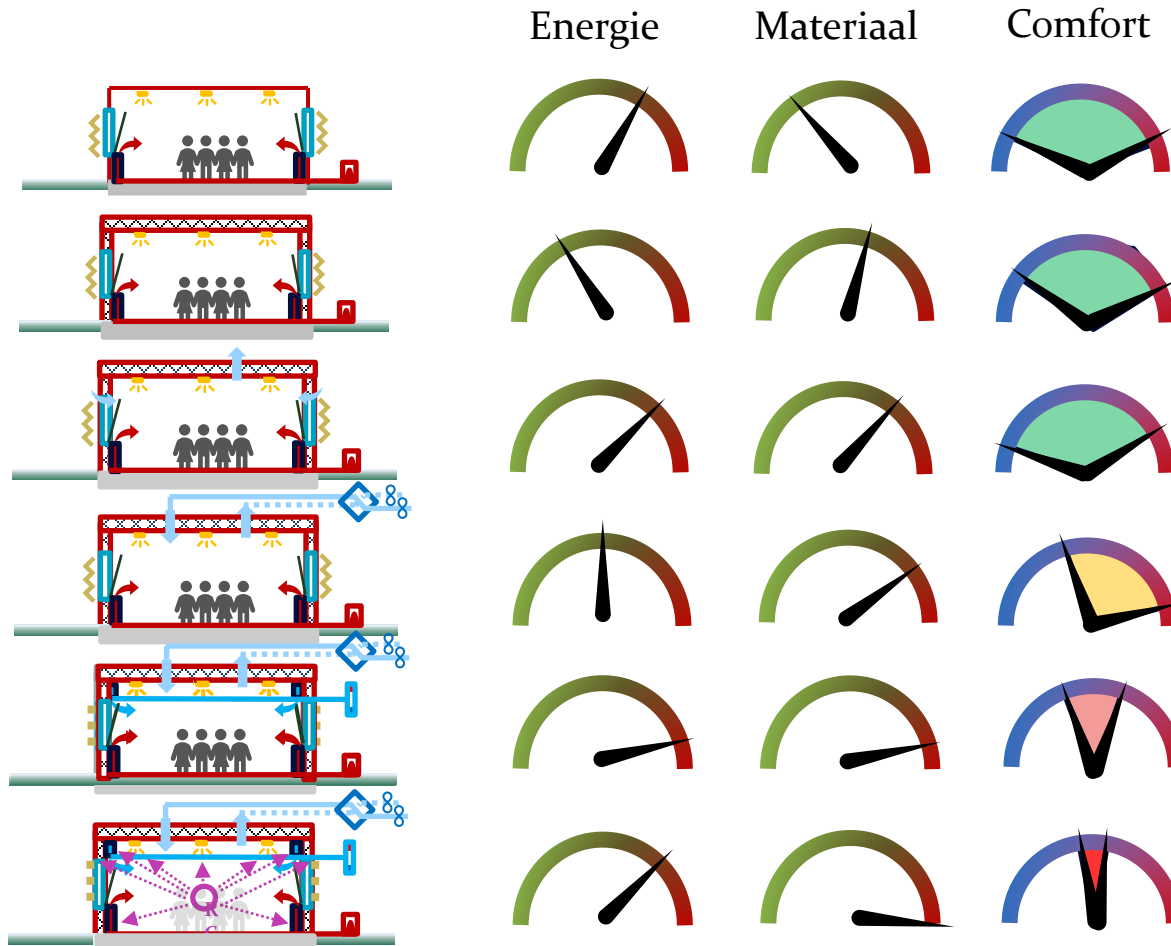
Balansventilatie + WTW = te warm

Comfort

Koeling. Zonwering. Zonwerend glas

Energiezuinig

Heel veel regelingen

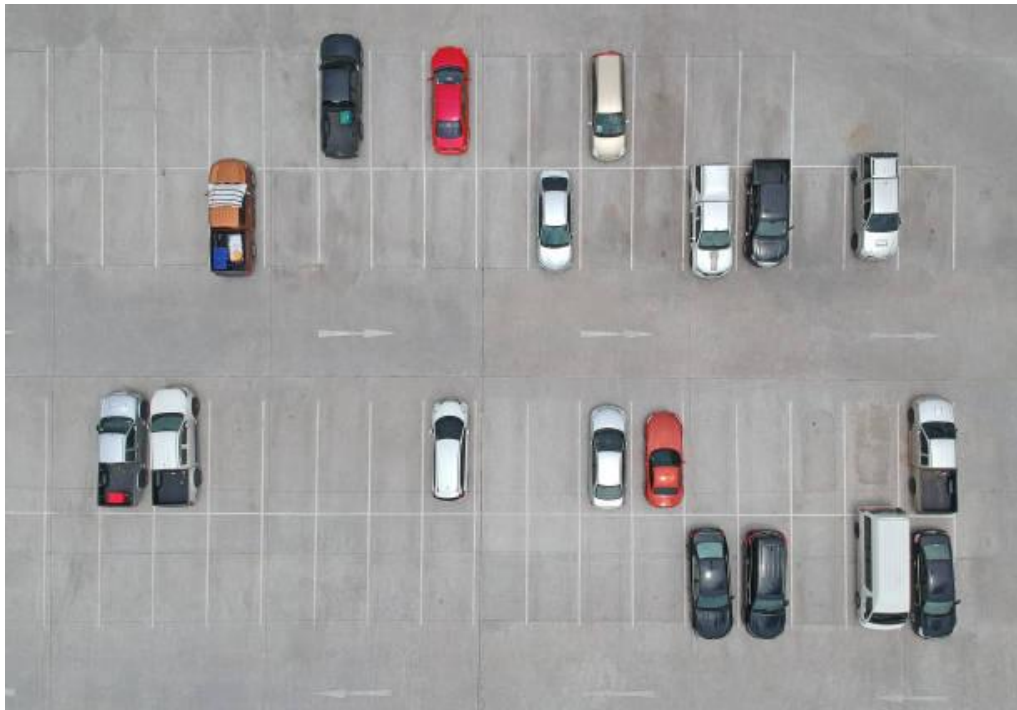

STAP 1. MAAK VAN BINNEN HET BETERE BUITEN

Buiten beter maken

800 uur per jaar comfortabel
<20% van de tijd overdag

Tot 3000 uur per jaar comfortabel
Ca. 70% van de tijd overdag

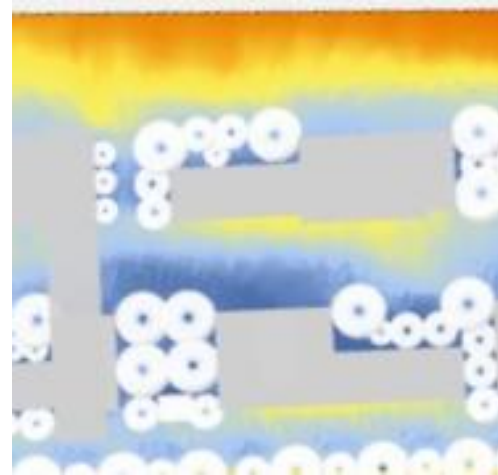

Buiten beter maken

Windcomfort

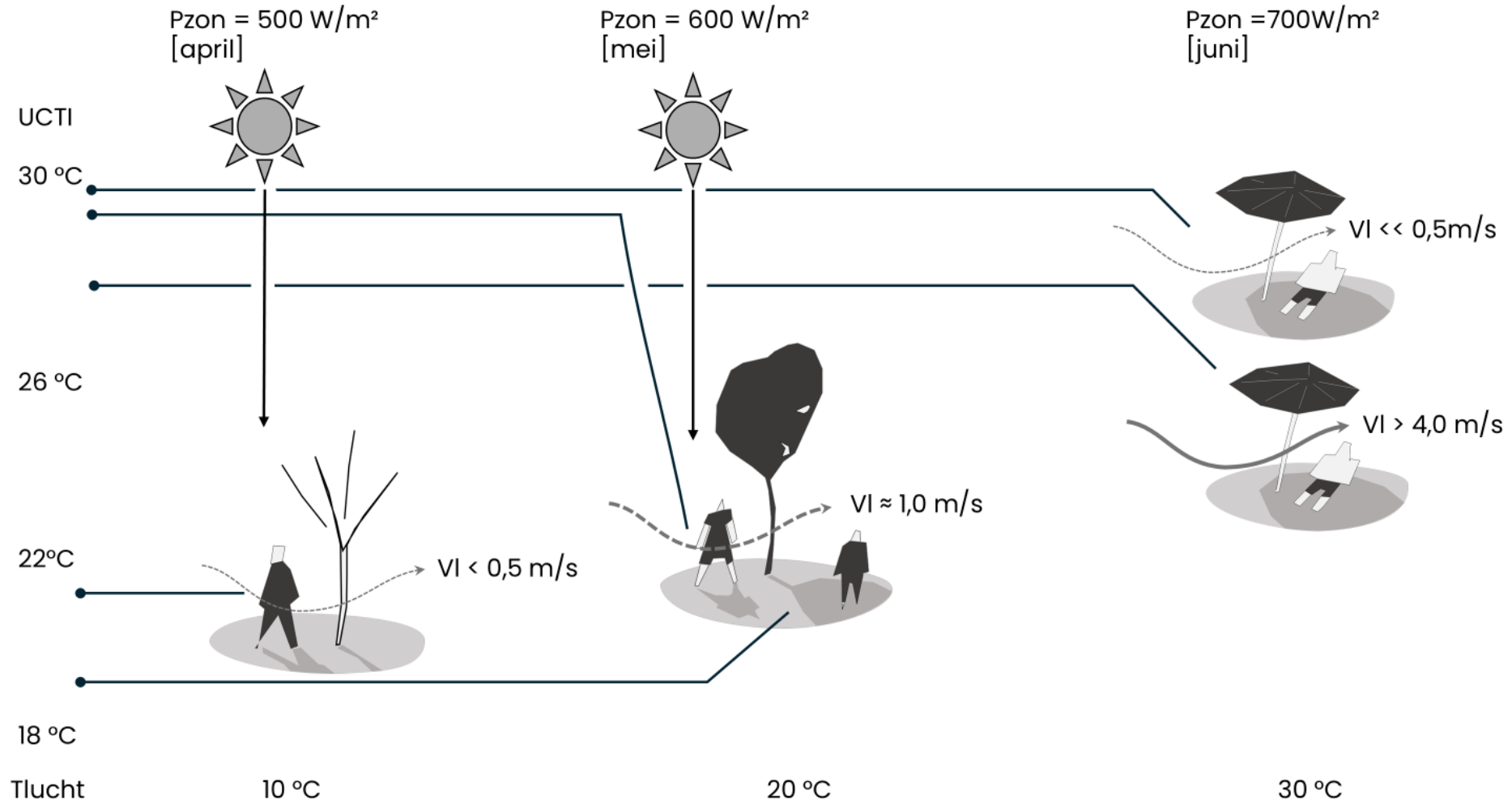

Zonne-uren

Hitte-stress

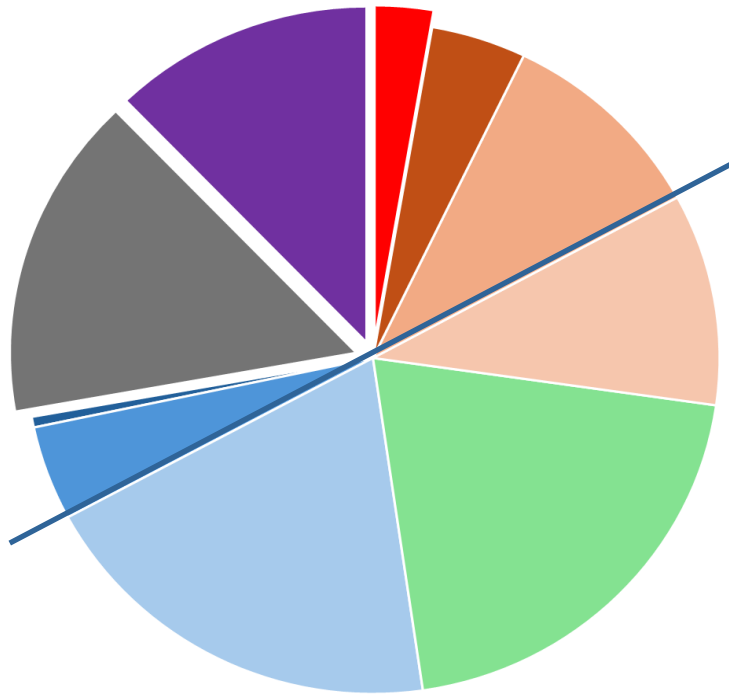

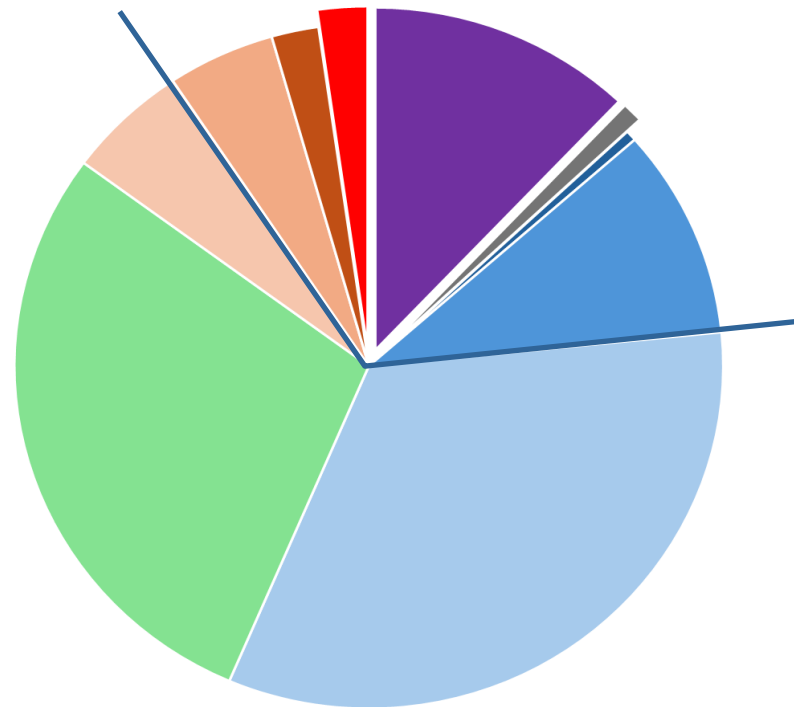
Buiten beter maken

- Hittestress
- Regen
- Windhinder

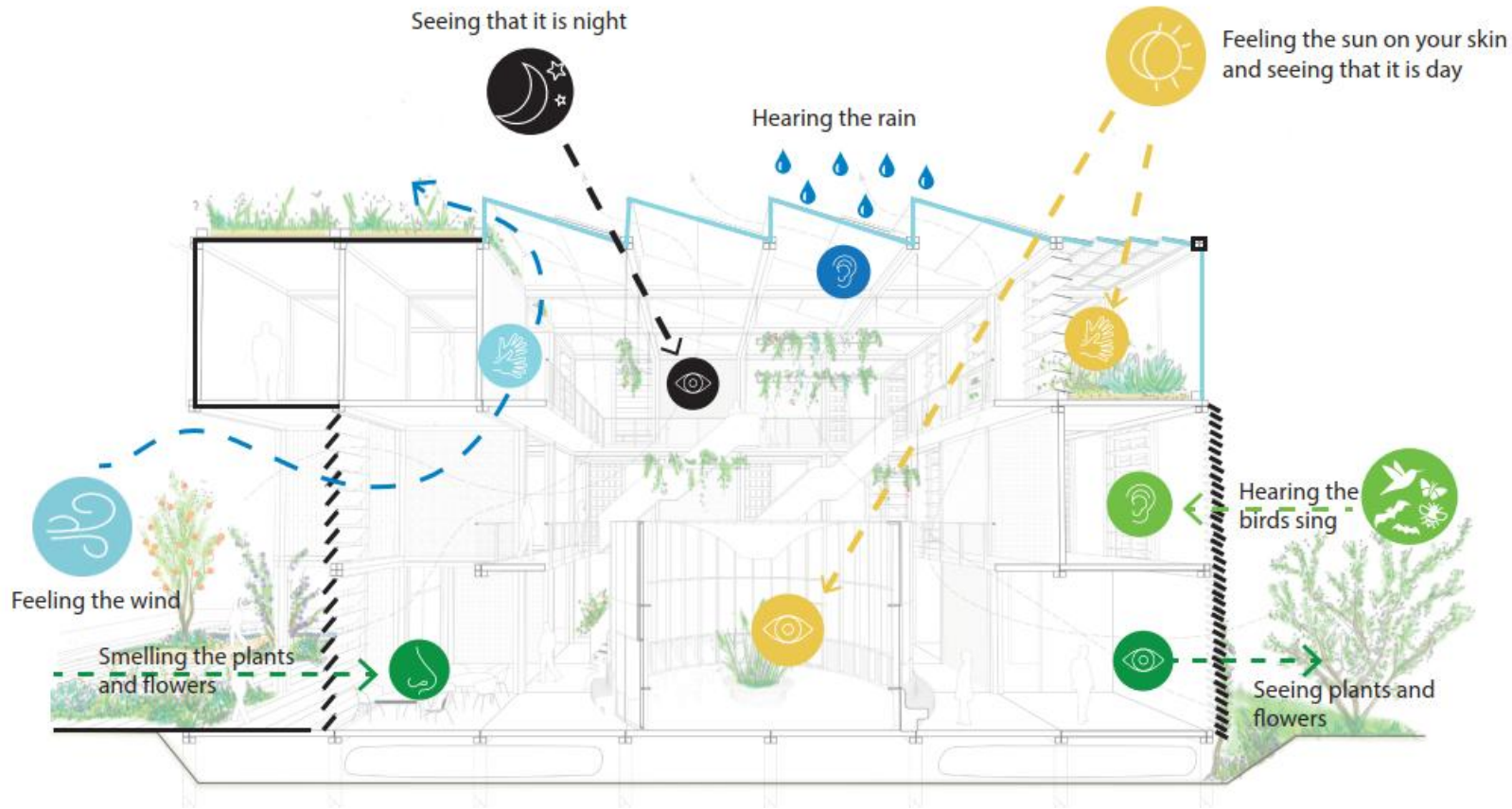
2300 uur aangenaam

3150 uur aangenaam

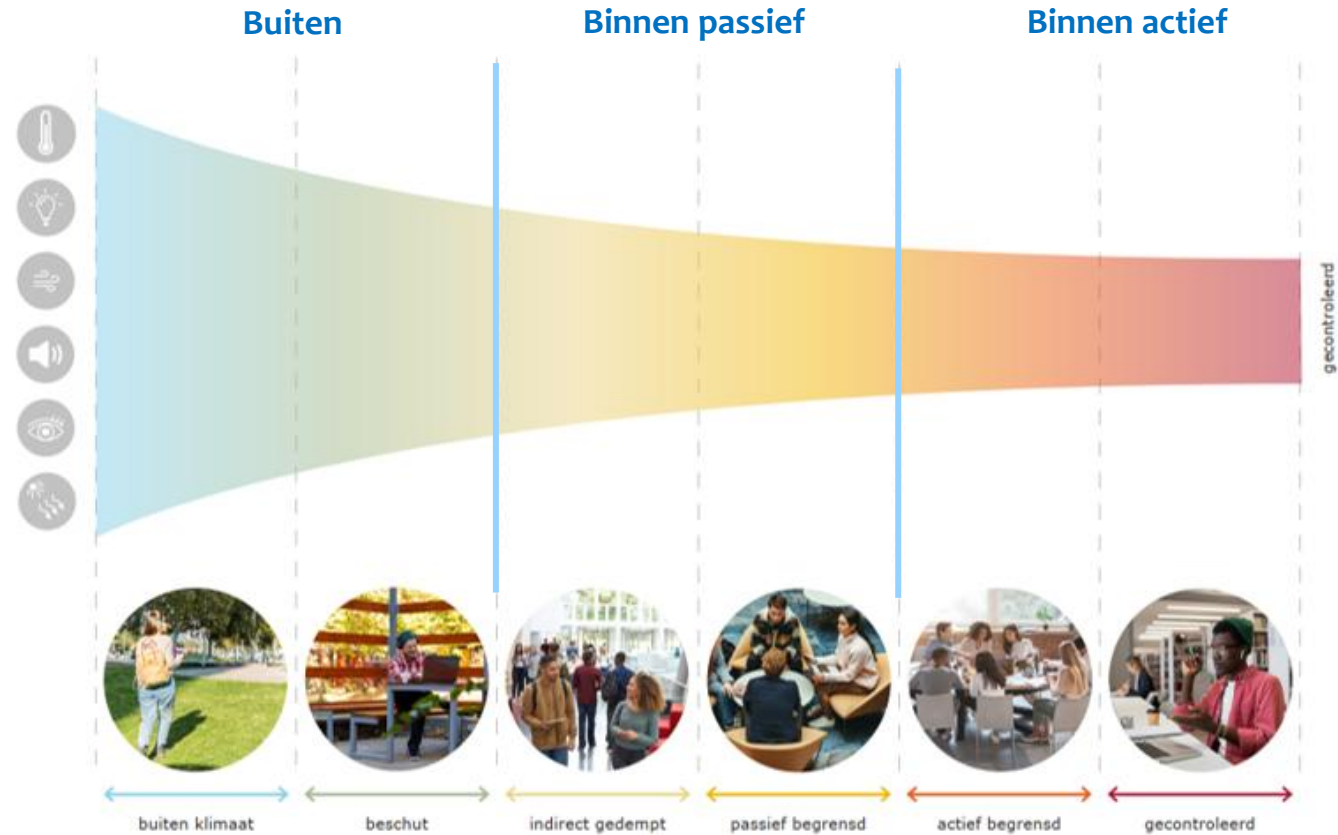
Het goede van buiten naar binnen meenemen

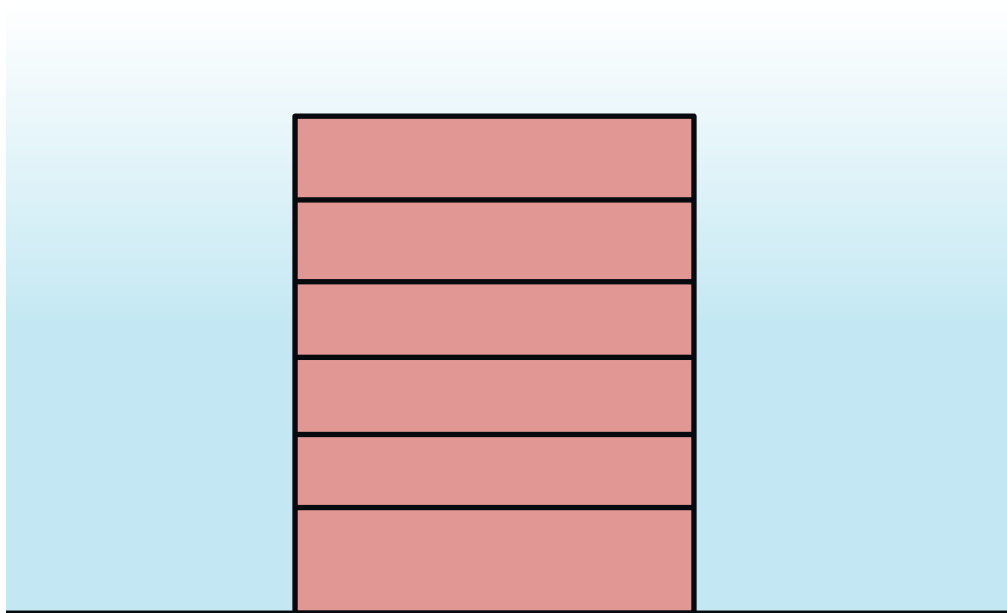
STAP 2. KLIMATISEER DE MENS NAAR ZIJN BEHOEFTE

De mens klimatiseren

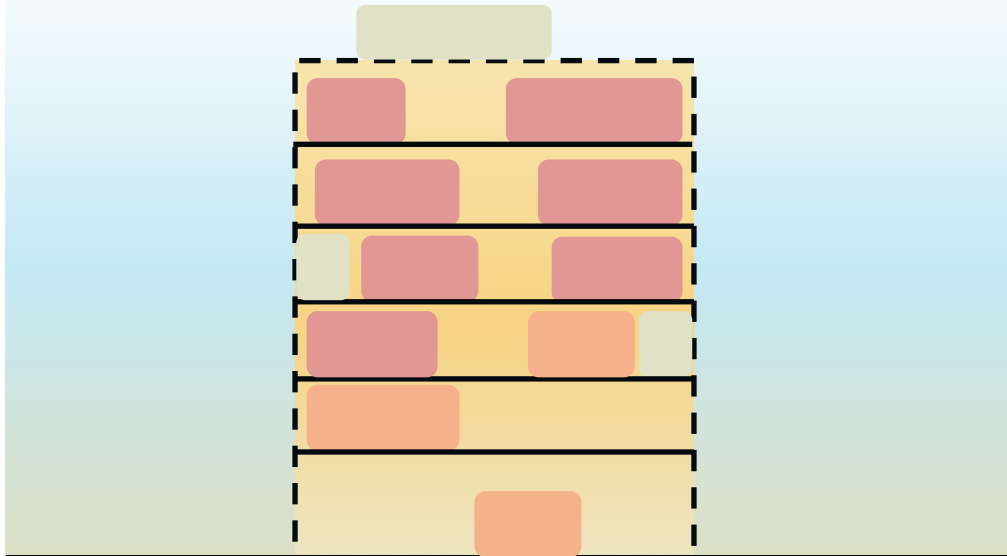
De mens klimatiseren

Scherpe scheiding tussen binnen en buiten

De mens klimatiseren

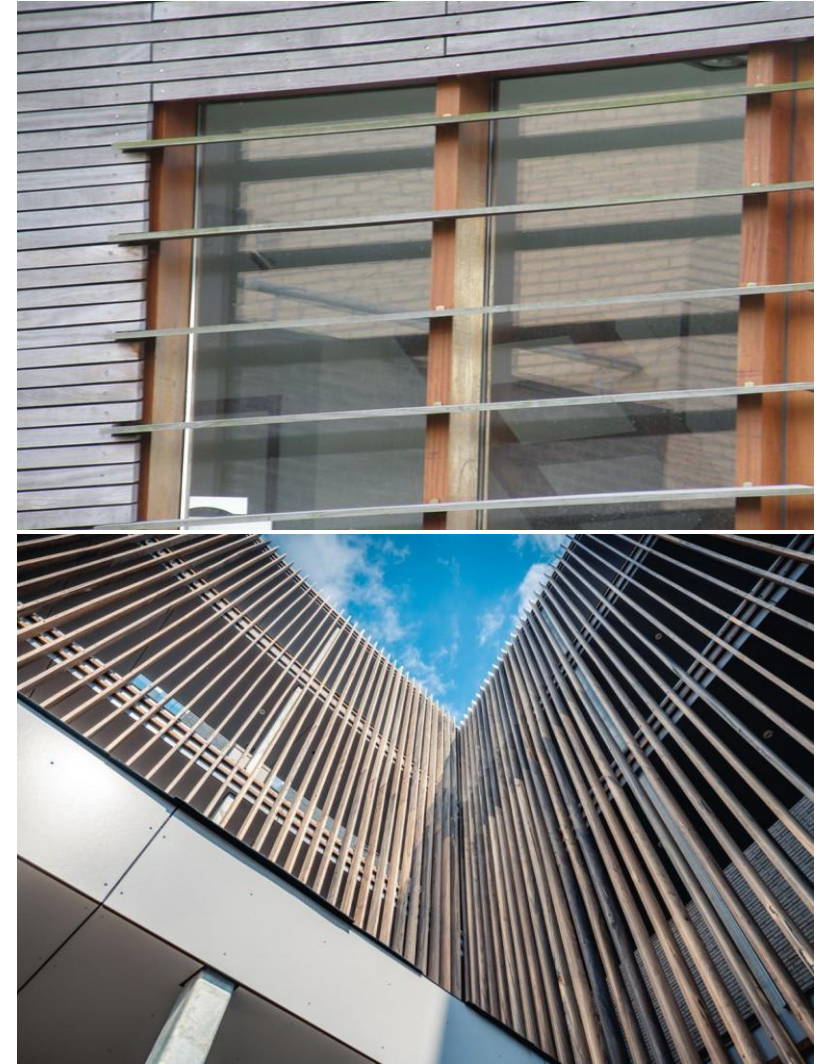
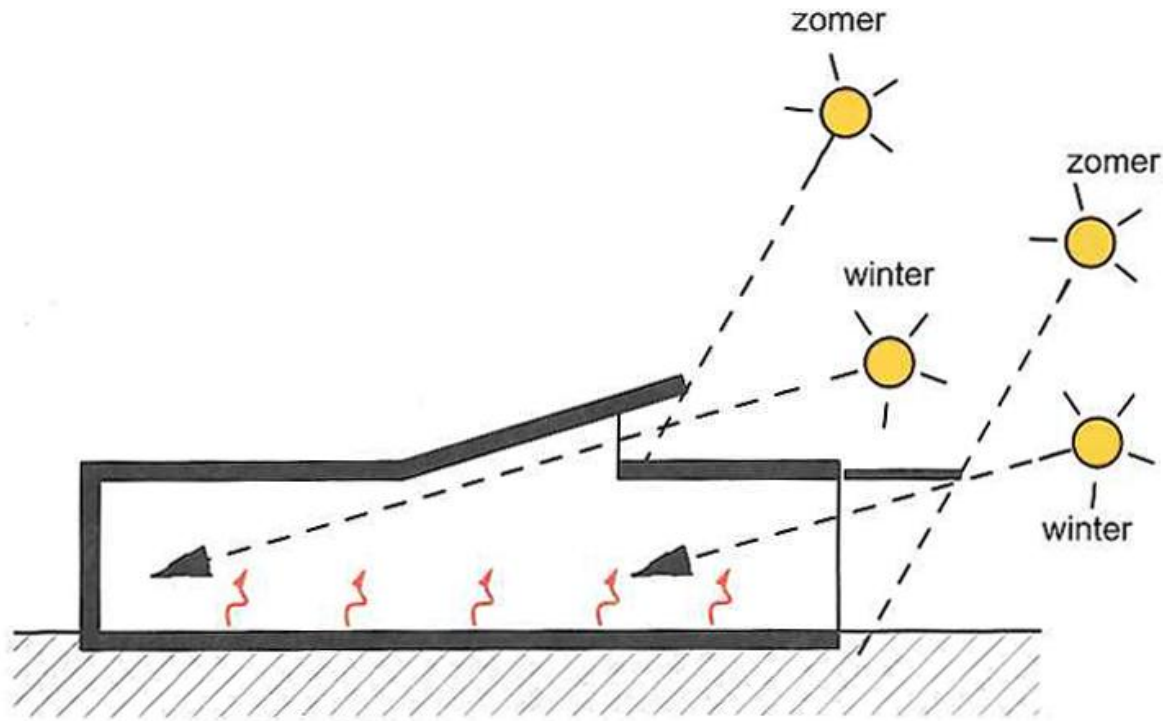
Natuurlijke overgang tussen binnen en buiten

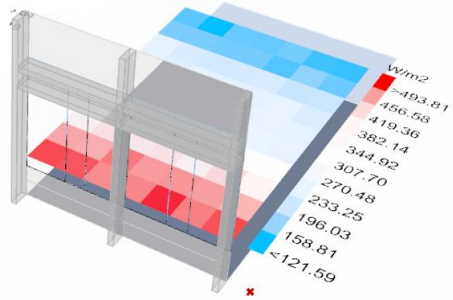
STAP 3. ONTWERPEN MET NATUURKUNDIGE PRINCIPES

Gebruik van de zon

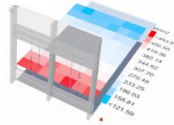
Varianten afwegen

daglicht

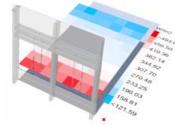

Operational cost	7.2	200 €/year
Societal costs	2.7	400 kg CO ₂ /m ²
Building costs	7.6	600 €/m ² Building costs
Comfort	8	☺

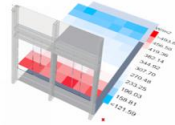
Daglicht autoriteit

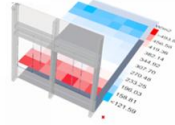
Daglicht factor

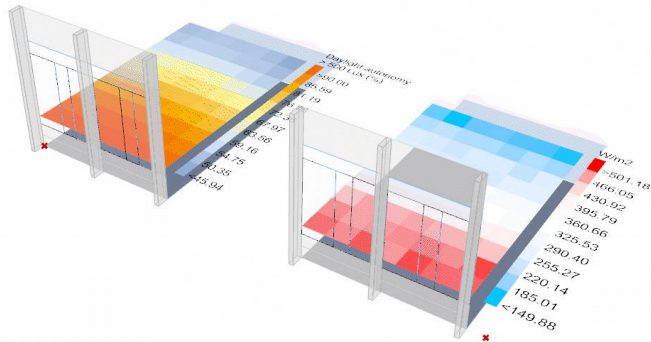
dagzicht

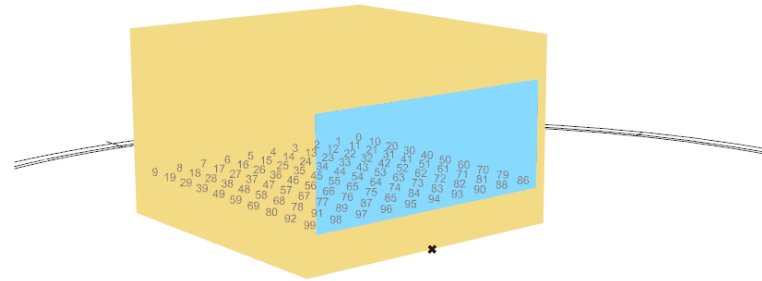
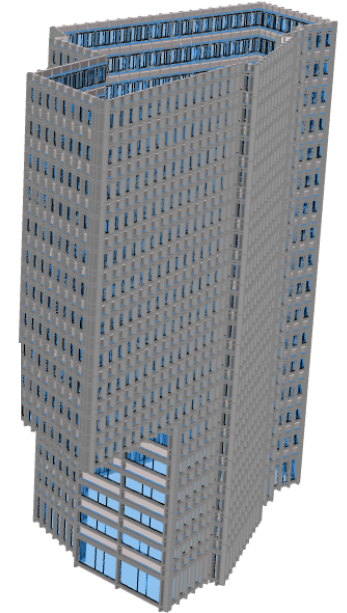
Piek zonnebelasting

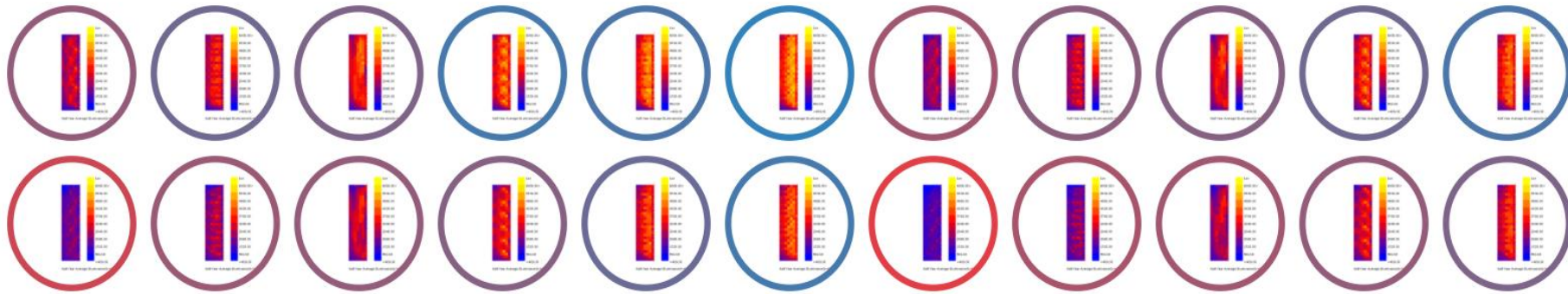
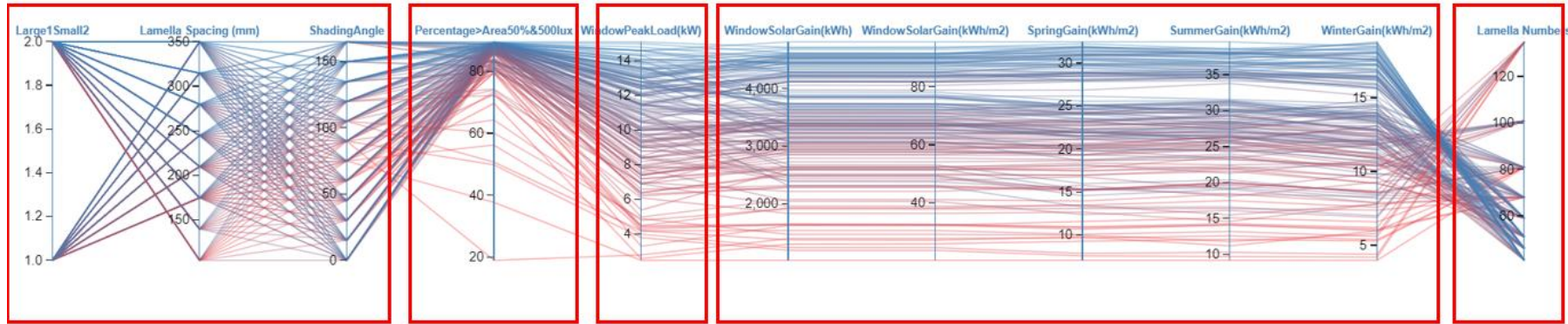
Piek cooling load: 870 W

- Operational costs: — 400 €/year/m²
- Societal costs: + 200 CO₂/m²
- Building Costs: + 300 €/m²
- Comfort: ☹ 2

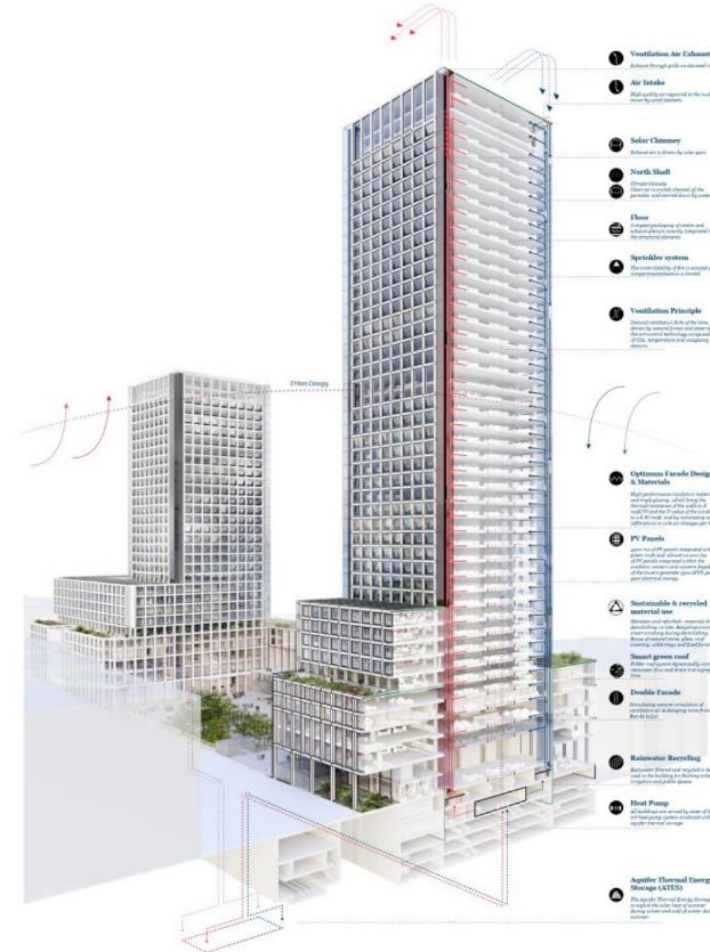
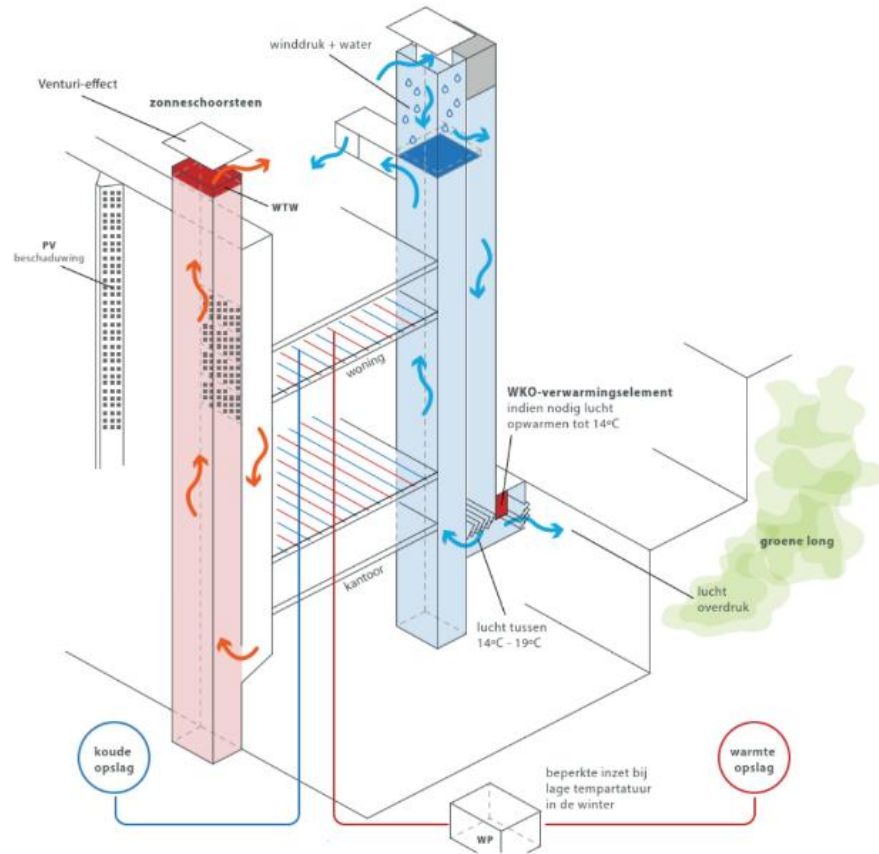

Varianten afwegen

Gebruik van thermiek

STAP 4. ONTWERP EEN PASSEND INSTALLATIECONCEPT

Een andere afslag!

Comfort

Verwarming, Zonwering, Verlichting

Energiezuinig

Isoleren + kierdichting = te weinig frisse lucht.

Comfort

Mechanische ventilatie

WE MOETEN STOPPEN MET TOEPASSEN WAT **MOGELIJK** IS.
 WE RICHTEN ONS OP WAT **NODIG** IS.

Energiezuinig

Balansventilatie + WTW = te warm

Comfort

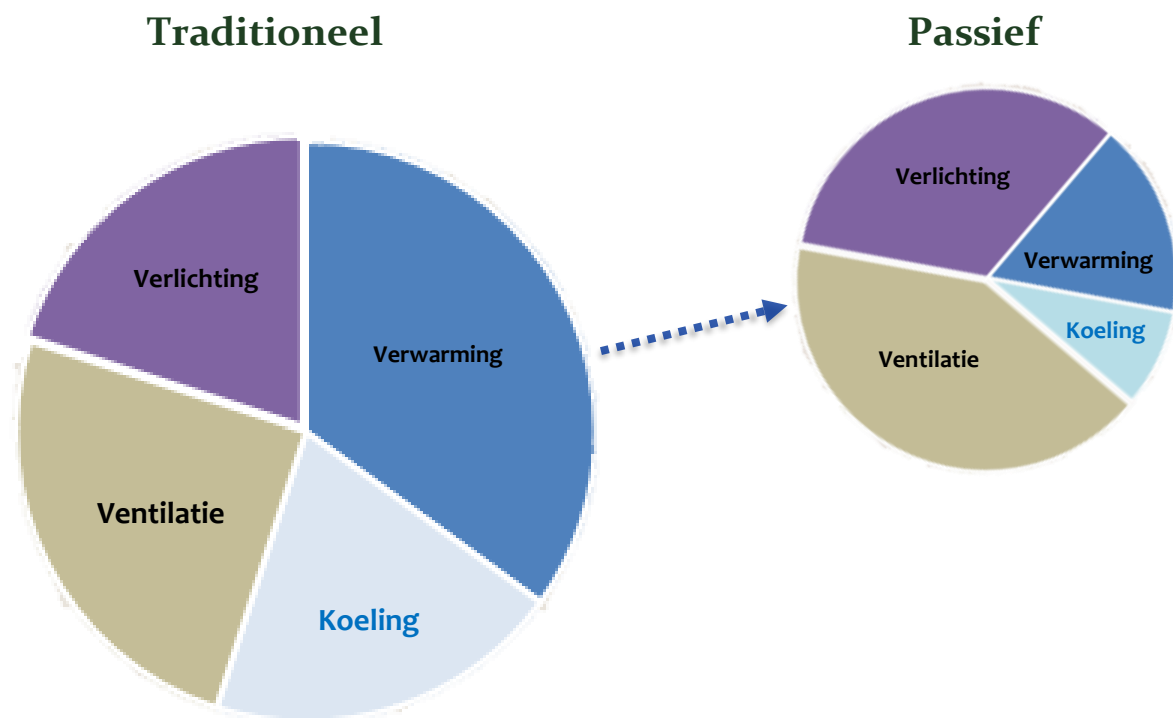
Koeling, Zonwering, Zonwerend glas

Energiezuinig

Heel veel regelingen

Visie op installaties – verandering van vraag

- **Materiaal gebruik neemt alleen meer toe.**
- **Vraag verwarming / koeling geminimaliseerd**
- **Vraag naar elektriciteit voor ventilatie en verlichting dominant**

Visie op installaties – verandering van vraag

Neutraal maken van het gebouw wat betreft energie

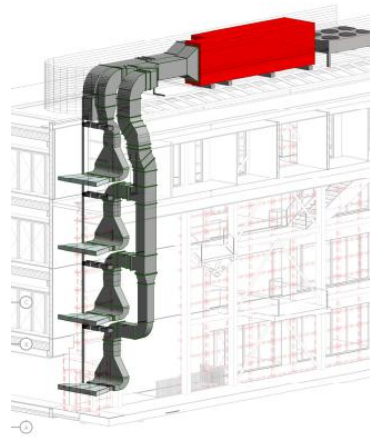

Actief systeem (ventilatie) voor dynamische warmtelast

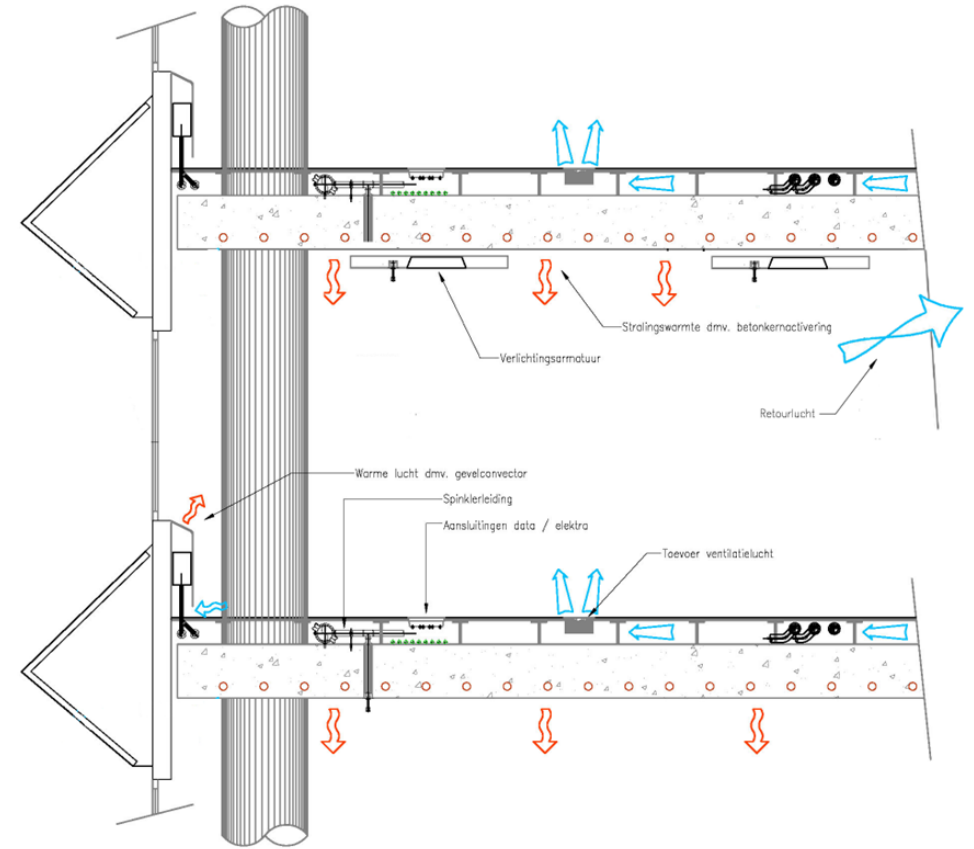
Plenumventilatie

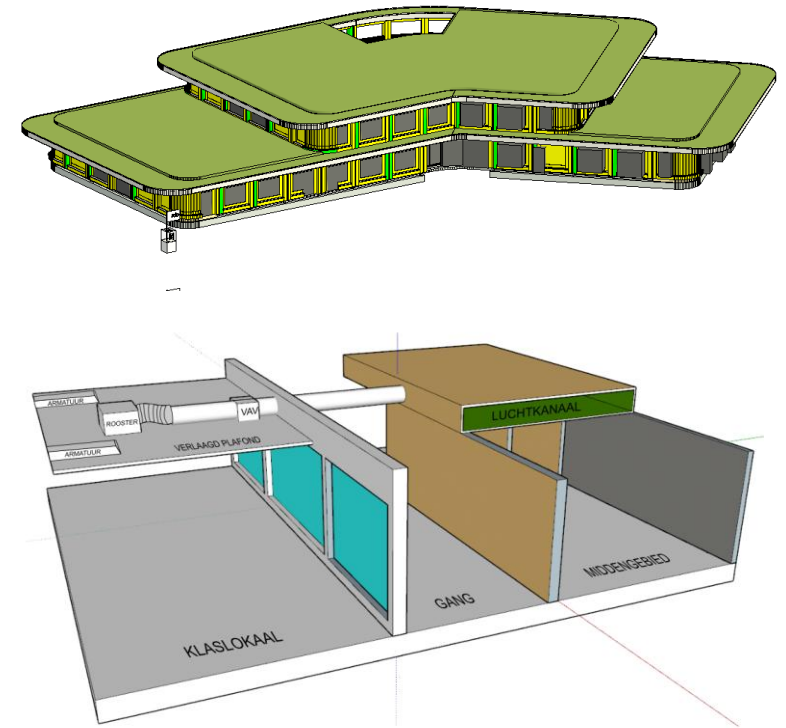
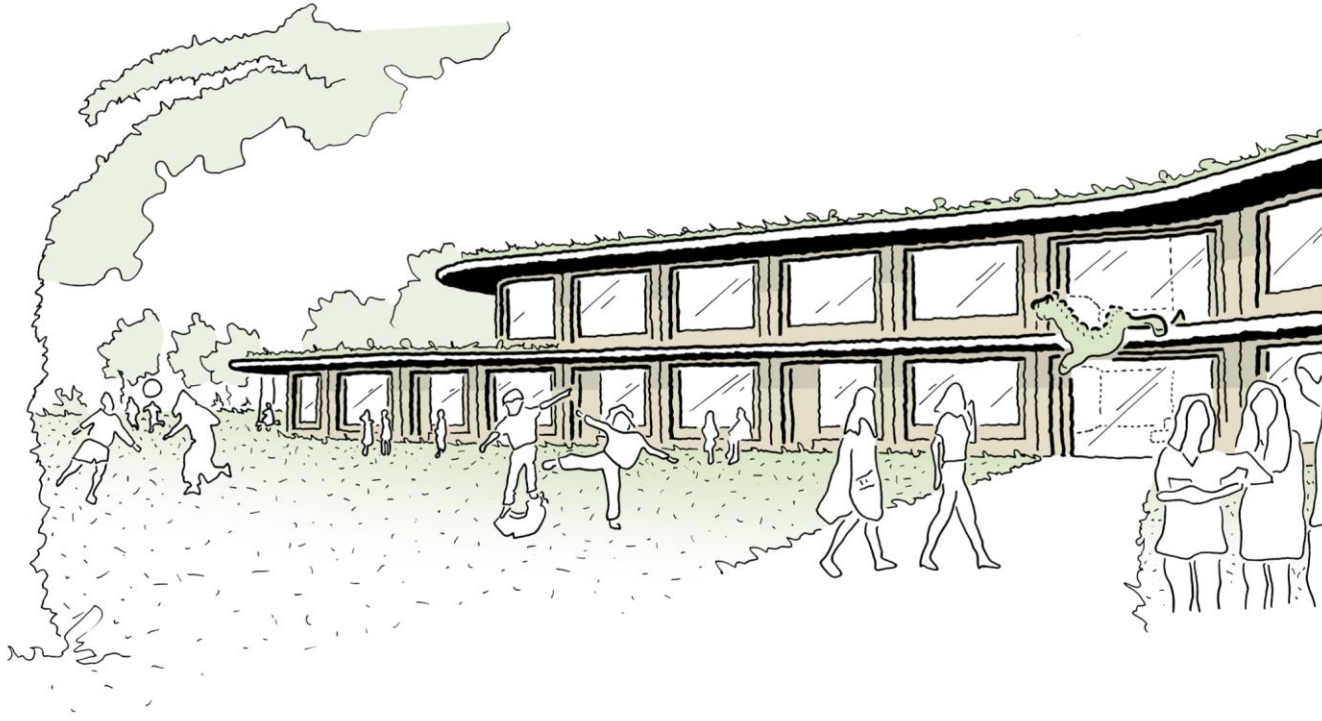
Saxion - Deventer

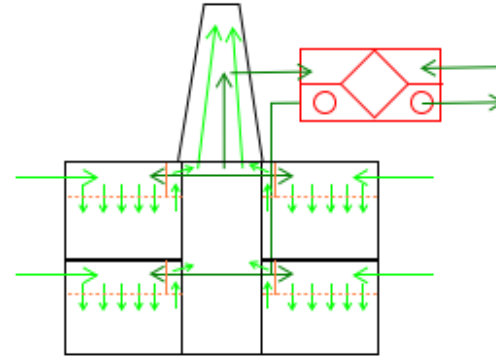
DUO - Groningen

Burgerschool - Dokkum

Circlewood

lage druk ventilatie met nadruk op bouwkundige oplossingen van biobased materialen

solar chimney, toevoer met klepraampjes aangevuld met WTW systeem

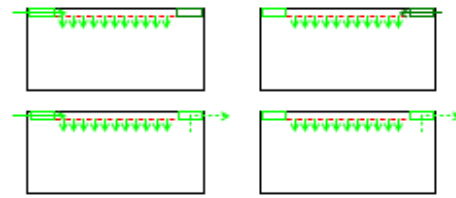
← stroomrichting winter (mechanisch)
 → stroomrichting zomer (natuurlijk)

verwarming dmv vloerverwarming of LT radiatoren/convectoren koeling (wanneer nodig) dmv vloerkoeling of HT convectoren

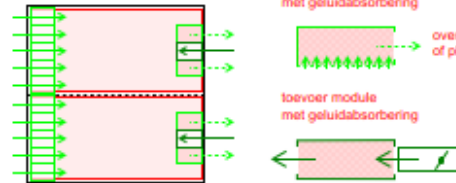
opwekking LW WP, WKO of SW

ventilatie pp 40 m³/h warmteafgifte (kind) pp 60 W eigen opwarming ventilatie 4,5 K opwarming door verlichting 1 K

ventilatie met buitenlucht

ventilatie via WTW installatie

overstroom module met geluidabsorbering

overstroom naar gang of plenum

toevoer module met geluidabsorbering

toevoer naar plenum

aansluiting op toevoerkanaal, eventueel met klep

toevoer module met geluidabsorbering

aansluiting op gevelopening

Ontwerpen met de natuur(kunde)

Kitty Huijbers